

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'ר

ערב שבת קודש
פרשת ואתחנן / נחמו
י"ב במנחם אב התשע"ז

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

לנצל כל רגע

בהנוגע לפעולה עם הזולת לקרבו לאבינו שבשמים,
לתורתו ולמצוותיו:

הלוואי שהיה כל אחד מאיתנו מנצל כל זמנו הפנוי מלימוד שיעורים
הקבועים, לעבודה קדושה האמורה, שאז היו עושים גדולות ונפלאות,
ואין זה מבטל מעשיית מצווה אלא אדרבה פסק המשנה מצווה גוררת
מצווה.

(אגרות קודש כרך חי, עמ' קכא)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

פרשת ואתחנן

אתה הראת לדעת... אין עוד מלבדו (ד, לה)

כל יהודי 'רואה' ומאמין מצד נשמתו ש"אין עוד מלבדו", אבל אין הוא רשאי להסתפק בכך, אלא מחובתו להבין את העניין בשכל - 'לדעת'. רק ידיעה שכלית מביאה להתאחדות פנימית עם הדבר, ואילו באמונה בלבד נשאר העניין בבחינת 'מקיף'.

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1170)

כי ה' הוא האלקים (ד, לה)

גם שם אלקים, בגימטרייה הטבע, הוא בעצם שם הוי' שלמעלה מהטבע, היה הווה ויהיה כאחד. גם טבע הוא אלוקות, אלא שהדבר מוסתר ונעלם.

(ספר המאמרים קונטרסים א עמ' נו)

קול גדול ולא יסף (ה, יט)

קול אחד נחלק לשבעה קולות והם נחלקים לשבעים לשון (שמו"ר ספכ"ח)

גם כאשר לומדים תורה באחד משבעים לשון יש כאן אותה קדושה שישנה בלימוד בלשון הקודש, שכן הקול של מתן תורה נחלק לשבעים לשון, ובכל שפה שלומדים הריהו אותו "קול גדול".

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1094)

ושמרת לעשות (ו, ג)

כל מי שעושה מצווה ("לעשות") צריך לנקוט זהירות ושמירה יתרות ("ושמרת") מפני התערבות של פנייה אישית - התפארות, החזקת טובה לעצמו וכיוצא בזה.

(לקוטי תורה ואתחנן ט, ד)

יום שלישי

ט"ז במנחם-אב

המשך 'לוח השבוע' <<

יום שני בלילה, אור ליום שלישי - סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה, כל הלילה.

מקדים ומברך, כגון בשיחת י"ג מנ"א תשל"ט. וכן בסיום המאמר דכ"ג מנ"א תשכ"ח ('ספר המאמרים - מלוקט' ח"ה עמ' שמו, ומצוין שם ללקוטי שיחות ח"ד עמ' 1163 בהערה, שב' מנ"א מתחלת - בנוגע לכמה ענינים - ההכנה לראש-השנה). בכתב - בדרך-כלל היה מאחל רק מיום א' דר"ח אלול, אך היו יוצאים-מן-הכלל ('אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' יב-יג. וראה 'בית חיינו' גיליון 99 עמ' 14).

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ב במנחם-אב ה'תשע"ז - י"ט במנחם-אב ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב במנחם-אב	הלי עבדים פרק ד-ו.	הלי עדות פרק ב.	מ"ע קצו. מל"ית רלג. מ"ע רלד. רלג. מל"ית רסא.
ש"ק	י"ג במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק ג.	מ"ע רלה. מל"ית רנד. רנה.
א'	י"ד במנחם-אב	אורך ביושר וגו'. ספר משפטים והוא ספר שלשה עשר.. הלי שכירות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ד.	מ"ע רמג.
ב'	ט"ו במנחם-אב	פרק ד-ו.	פרק ה.	מ"ע ר. מל"ית רלח.
ג'	ט"ז במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק ו.	מ"ע רא.
ד'	י"ז במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק ז.	מל"ית רסז. רסח.
ה'	י"ח במנחם-אב	פרק יג. הלי שאלה ופקדון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מל"ית ריט. מ"ע רמד.
ו'	י"ט במנחם-אב	פרק ג-ה.	פרק ט.	מ"ע רמד.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ב במנחם-אב	4.37	3.37	5.02	6.05	9.20	12.47	1.21	7.35.5	8.02
ש"ק, י"ג במנחם-אב	4.38	3.39	5.03	6.06	9.21	12.47	1.21	7.34.7	8.01
א', י"ד במנחם-אב	4.39	3.40	5.04	6.06	9.21	12.46	1.20	7.33.8	8.00
ב', ט"ו במנחם-אב	4.40	3.41	5.04	6.07	9.21	12.46	1.20	7.32.9	7.59
ג', ט"ז במנחם-אב	4.41	3.42	5.05	6.08	9.21	12.46	1.20	7.32.0	7.58
ד', י"ז במנחם-אב	4.42	3.44	5.06	6.08	9.22	12.46	1.20	7.31.1	7.57
ה', י"ח במנחם-אב	4.43	3.45	5.07	6.09	9.22	12.46	1.20	7.30.1	7.56
ו', י"ט במנחם-אב	4.43	3.46	5.08	6.10	9.22	12.46	1.19	7.29.1	7.55

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שיוניים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת ואתחנן / נחמו	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י
עקב	8:05	6:51	8:07	6:59	8:14	7:06	8:13	7:08
ואתחנן / נחמו	8:12	6:58	7:13	8:14	8:15	7:06	7:14	8:13

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169. ISSN 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ע"פ הספר 'הלכות ומנהגי חב"ד'

הלכות ומנהגי חב"ד

בעת קריאת עשרת הדיברות עומד הקהל ופניו אל ספר-התורה⁴. קוראים את עשרת הדיברות ב'טעם העליון'⁵. פרקי אבות - פרק ד.

יום ראשון

י"ד במנחם-אב

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום שני

חמשה-עשר באב

ביום זה אין אומרים תחנון, ואין מתענין אפילו ביום החופה⁶.

* כדאי ונכון לפרסם ולהכריז בכל מקום את הוראת חז"ל⁷ ש"מחמישה-עשר באב ואילך - דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חייו"⁸.

* "...ידוע מנהג ישראל שמחמישה-עשר באב ואילך, מברכים איש את רעהו בברכת 'כתיבה וחתימה (וגמר חתימה) טובה', וכמרומוז במזלו של חודש מנחם-אב, מזל אריה... - ראשי תיבות 'אלול, ראשי-השנה, יום-הכיפורים, הושענא-רבה', היינו, שבחודש מנחם-אב נרמז גמר ושלימות החתימה טובה בה'פתקא טבא' דהושענא-רבה"⁹.

(4) ספר-המנהגים עמ' 31.

(5) לוח כולל-חב"ד פ' יתרו, כדעה האחרונה בשו"ע אדה"ז שם. אדה"ז היה קורא את עשרת הדיברות דפ' ואתחנן בנוסח-טעמים מיוחד, שונה מזה של הקריאה בכל השנה ואף מזה של עשה"ד דפ' יתרו, וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרב"ש בן הצמח צדק, שלימד זאת להרה"ק הרו"א אחי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (לקוטי-דיבורים ח"ב עמ' 459. וראה ספר התולדות אדה"ז ח"ד עמ' 1070).

(6) לוח כולל-חב"ד, ממג"א סי' תקע"ג ס"ק א.

(7) תענית לא,א ובפירש"י. רמ"א יו"ד סי' רמו סעיף כ"ג, מג"א או"ח סי' רלח ס"ק א.

(8) ובמיוחד להוסיף בשיעורי תורה ברבים, לייסד חדשים ולחזק ולהרחיב את השיעורים הקיימים - 'התועודיות' תש"נ ח"ג עמ' 124.

(9) שם עמ' 770, וראה גם בעמ' 725 הערה 63. בע"פ היה הרבי

בנוגע לימים אלו כתב הרבי: "על-פי מנהג ישראל, אשר תורה היא, לקדש הלבנה דווקא במוצאי תשעה באב... הרי הזמן גרמא לחדש ההתעוררות להחלטות טובות בכל ענייני תשובה והתורה ומצוותיה, שהן המבטלות סיבת הגלות... וכיוון שגדול כוח החלטות הנעשות בציבור - לקבלן בהתאסף רבים יחד בהתועדות שמחה, שמחה באמירת דברי תורה, שהיא המשמחת לב ועיניים מאירה, ושמחה פורצת גדר והגבלה בלימוד התורה והידור בקיום מצוותיה, התועודיות בפרט ביומין זכאין הסמוכין לט' באב, ועל-כל פנים: [השנה - בשבת-קודש 'נחמו'] בחמישה-עשר באב, ובשבת 'שלו' שלאחריו, ובשבת שלאחריה, שבת מברכים דחודש אלול, חודש החשבון (והתשלומין) דימות שנה זו. ובשלוש פעמים הווי חזקה - חזקת תורה ומצוותיה ומתוך שמחה וטוב לבב תמיד כל הימים"¹.

שבת קודש פרשת ואתחנן

י"ג במנחם-אב, שבת נחמו

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' קוראים את עשרת-הדיברות ב'טעם התחתון'². החשבון-צדק שעל כל אחד ואחד לעשות בקשר ללימוד התורה, נתינת הצדקה וכללות המצוות במשך כל השנה, מתחיל משבת נחמו³.

(1) ממכתב (כללי-פרטי) מוצאי ת"ב ה'תשד"מ (באותה שנה, ובעוד שנים שחל ר"ה שלהן - ובחול"ל כל חגי תשרי - בימי ה'ו, הדגיש הרבי פעמים רבות את מעלת ה'חזקה'), לקוטי-שיחות כרך לט עמ' 229.

(2) שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"א.

(3) בכף החיים (סי' סא ס"ק לה) דן אודות החשש בקריאת פסוק 'שמע' פעמיים בשמ"ת משום 'האומר: 'שמע, שמע' (בשו"ע אדה"ז שם ס"ח), והביא מס' מאמר מרדכי ודברי מנחם, שאין לחוש, כיוון שקריאתו מוכחת עליו שכופל כל הפסוקים. וכ"כ בס' עוד יוסף חי פ' ויגש.

(4) ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 582.

דרושה הוספה באופן של "כפליים לתושייה"

מדוע הקב"ה שולח כבר בתחילה לנחם את בני-ישראל בנחמה כפולה, 'נחמו נחמו', ולא מסתפק בפעם אחת? • כל עוד לא הייתה הנחמה בפועל, יש להוסיף שלא על דרך הרגיל כדי לפעול את ה'נחמה בכפליים' • זה גם התוכן השווה בחמישה-עשר באב, ואתחנן ו'נחמו' - נחמת הגאולה שאחרי הירידה, בדרך של 'מתנת חינוך' מלמעלה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בהן, כדלקמן⁶.

ב. אודות חמישה-עשר באב - איתא במשנה סוף מסכת תענית: "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה-עשר באב (וכיום הכיפורים)"⁷.

ומבואר בספרים⁸ מעלת היום-טוב חמישה-עשר באב לגבי שאר ימים טובים (עד שלא היו ימים טובים לישראל כמותו) - להיותו לאחרי גדול הירידה של תשעה באב, עניין החורבן והגלות, אשר, ירידה זו היא צורך עלייה, עד לעלייה הכי גדולה - גאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, שבאה לידי ביטוי בחמישה-עשר באב⁹, שבו "קיימא סיהרא באשלמותא"¹⁰,

(6) ראה גם לקו"ש ח"ט עמ' 61 ואילך.

(7) ביאור השייכות דחמישה-עשר באב ויום הכיפורים - ראה אוה"ת פרשתנו (כרך ו') עמ' ב'קצז ואילך, ד"ה נחמו עת"ר. וראה גם שיחת ט"ו באב תשמ"ו ס"ב ואילך.

(8) ראה פ"ח שער תגה"ש בסופו (דרוש סוד ט"ו באב) - הובא ונתבאר באוה"ת וד"ה נחמו שבהערה הקודמת.

(9) וכסיום המשנה: ביום שמחת לבו, זה בנין ביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו. ובחדא"ג מהרש"א: אחמישה-עשר באב קאי שטעמי שמחתו... תלויין בבנין המקדש.

(10) זתר ח"א קנ, רע"א. רכה, סע"ב. רמט, ב. ח"ב פה, רע"א. רטו, א. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

א. שבת פרשת ואתחנן, שבת נחמו, היא לעולם בסמיכות לחמישה-עשר באב ובפרט בשנה זו¹, שחמישה-עשר באב חל ביום השישי, ערב שבת² פרשת ואתחנן, שבת נחמו.

ועל-פי הידוע³ ש"המועדים של כל השנה... ככולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן" - יש לבאר הקשר והשייכות של יום-טוב חמישה-עשר באב לשבת זו, פרשת ואתחנן, שבת נחמו.

ובפרטיות יותר: אף ששמה העיקרי של שבת זו (על-פי מנהגי ישראל) הוא "שבת נחמו", על שם התחלת ההפטרה "נחמו נחמו עמי"⁴, שאינה "מעניין הפרשיות דומה בדומה" כרוב ההפטרות, אלא "לפי הזמן ולפי המאורע", "שבע דנחמתא"⁵ - מכל מקום, יש למצוא הקשר והשייכות לא רק לתוכן ההפטרה ("לפי הזמן ולפי המאורע"), אלא גם לתוכן הפרשה שקורין בזמן זה, מכיוון שיש קשר ושייכות בין כל המועדים לפרשיות שחלות

(1) בשנת תשמ"ח.

(2) ויתירה מזה - מצד החיוב דתוספת שבת, להוסיף מחול על הקודש, הרי, התחלת השבת היא ביום חמישה-עשר באב עצמו.

(3) של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

(4) ישעי' מ, א.

(5) תושע"ו או"ח סו"ס תכח.

"כתר שם טוב עולה על גביהן"

בן זומא אומר: איזהו חכם? הלומד מכל אדם, שנאמר: מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי (פרק ד משנה א). שלושה כתרים הן, כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן (שם, משנה יג)

"מכל מלמדי השכלתי" – הלימוד מכל אדם מוסיף לא רק בחכמה ("איזהו חכם"), אלא גם בכוח המשכיל ("השכלתי"). שהוא שורש ומקור השכל.
 "כי עדותיך" – במסירת עדות לא נוגע מעמדו ומצבו של העד אלא תוכן דבריו. אף כאן: יש ללמוד מכל אדם, יהיה מי שיהיה.
 שיחה לי – הלימוד יכול וצריך להיות גם משיחה בעלמא, על-דרך מאמר רז"ל, "שיחת חולין של תלמידי-חכמים צריכה לימוד". ודוגמתו בכל יהודי, שהוא בבחינת "תלמיד חכם", ככתוב "וכל בניך לימודי ה'".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת קרח תשמ"ח – בלתי מוגה. התוועדות תשמ"ח כרך ג, עמ' 554)

הפירוש ד"איזהו חכם" הוא – "שראוי שיתהלל בחכמתו". ויש לדקדק בזה: הרי מקרא מלא דיבר הכתוב, "אל יתהלל חכם בחכמתו גו' הגיבור בגבורתו גו' עשיר בעושרו"?
 והביאור: הפסוק ממשך "כי אם בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי", כלומר: כשהמטרה היא "השכל וידוע אותי", אזי "יתהלל המתהלל" גם במעלות דחכמה גבורה ועושר, שכן כל עניינם אינו אלא למען "השכל וידוע אותי". ואף כאן: "איזהו חכם, שראוי שיתהלל בחכמתו", שכן כל מטרת החכמה היא "השכל וידוע אותי". והדבר מודגש בסיום הכתוב – "כי עדותיך שיחה לי": תכלית החכמה ("מכל מלמדי השכלתי") אינה אלא בשביל "עדותיך", על-דרך "השכל וידוע אותי". ומזה מובן גם לגבי גבורה ועושר, שאינם אלא בשביל ענייני קדושה, תורה ומצוותיה, "עדותיך".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת תבוא תשמ"ו – בלתי מוגה. התוועדות תשמ"ו כרך ד, עמ' 385)

"כתר שם טוב" מצד עצמו הוא עניין חיצוני, ולמטה מ"כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות", ועד כדי כך, שהתנא מונה "שלושה כתרים" (תורה כהונה ומלכות) בלבד. ואף-על-פי-כן, בהיותו על גביהן, הרי הוא "עולה על גביהן", למעלה מג' הכתרים.
 וההסברה בזה: "כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות" – עם היות שגם בהם ישנו עניין של הליכה מדרגא לדרגא (ולא באופן של עמידה בלבד), – כתר תורה: לימוד התורה באופן של "לאפשה לה". כתר כהונה: "לעמוד לפני ה' לשרתו", שעמידה זו להיותה "לפני ה'", הרי היא בוודאי באופן של הילוך. וכתר מלכות: להיותו "משכמו ומעלה גבוה מכל העם", עם כל הרחבות של עניין המלוכה, הרי זה בודאי באופן של הליכה – מכל מקום, מודגש בהם בעיקר הנתינה מלמעלה, ולא כל כך מעלת העבודה בכוח עצמו, מה שאין כן "כתר שם טוב", שכל עניינו הוא עבודה בכוח עצמו – הרי הוא "עולה על גביהן".

(התוועדות תשמ"ח כרך ד, עמ' 321)

ג. ועניין זה מודגש גם בשבת (שלאחרי תשעה באב) הסמוכה לחמישה-עשר באב: שבת נחמו:

"שבת שאחר תשעה באב מפטירין נחמו נחמו עמי . . . מפטירין בנחמות ישעיהו מאחר תשעה באב עד ראש-השנה²⁰, "שבע דנחמתא⁵ – שאז מתחילה²¹ הנחמה ("נחמה בכפליים"²²) על החורבן והגלות²³ עליידי (ההפטרה בדברי הנביאים על דבר הבטחת הקב"ה על) הגאולה האמיתית והשלימה. ופרשת ואתחנן:

בהתחלת פרשת ואתחנן נאמר "ואתחנן אל ה' גו' אתה החילות גו' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וגו'" – תפילתו של משה רבינו (תקט'²⁴ תפילות, כמניין "ואתחנן"²⁵) להיכנס לארץ-ישראל.

ואיתא בספרים²⁶ בביאור גודל תשוקתו של משה רבינו להיכנס לארץ-ישראל עד כדי כך שהתפלל על זה תקט'ו תפילות – שאילו היה משה רבינו מכניס את בני ישראל לארץ ובונה בית-המקדש, לא היה נחרב בית-המקדש לעולם, והיה לו קיום נצחי כמו שיהיה לעתיד לבוא. ונמצא, שבפרשת ואתחנן (בקשת משה רבינו להיכנס לארץ) מודגש העניין דגאולה אמיתית ושלימה, גאולה נצחית שאין אחריה גלות²⁷.

שבהם יהיה כ"שרגא בטיהרא" לגבי מעלת הגילויים דלעתיד לבוא (ראה תו"א מג"א צ.ד. קיט.ב. הובא באוה"ת פרשתנו עמ' עב. ב"ריב ואלך. וראה לקמן הערה 58).

(20) רמב"ם הל' תפילה פי"ג הי"ט.

(21) להעיר מהעילוי המיוחד בהתחלת ופתיחת עניין (ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74 ואילך. וש"נ).

(22) איכ"ר ספ"א.

(23) ובאופן דמוסיף והולך בכל שבע דנחמתא – "דדרך הנחמות להיות הולכות ומשובחות יותר" (תוס' מגילה לא, ריש ע"ב), וכדלקמן בפנים.

(24) להעיר מהשייכות דתקט'ו (גילוי והמשכת בחי' י"ה (ט"ו) בעולמות שהם בחי' מהלך ת"ק שנה) לחמישה-עשר באב – נתבאר בארוכה באוה"ת פרשתנו עמ' ב'קצז ואילך.

(25) ראה דבר פי"א, ט – הובא בדע"ז מבעה"ת עה"פ.

(26) ראה מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בילקוט ראובני פרשתנו). אלשיך אוה"ח ועוד ריש פרשתנו. אוה"ת פרשתנו עמ' סה. צג. ב"רא. ועוד.

(27) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג נאמר – פסחים קטז, ב.

המורה על שלימות ישראל ש"מונין¹¹ ללבנה¹² ו"דומין ללבנה¹³, ו"עתידים להתחדש כמותה"¹⁴.

ועניין זה מרומז גם בדברי הגמרא¹⁵ אודות הטעמים ליום-טוב חמישה-עשר באב, שהטעם הראשון בזמן הוא – "יום שכלו בו מתי מדבר", שבו נתברר שבטלה הגזירה דמתי מדבר שהיתה בתשעה באב¹⁶, ומזה מובן גם בנוגע לביטול גזירת החורבן והגלות דתשעה באב – "אני קובע לכם בכייה לדורות"¹⁷ – שבחמישה-עשר באב מתברר שבטלה ה"בכייה לדורות" של תשעה באב.

ויש לומר, שכשם שבחמישה-עשר באב אז נתברר שבטלה גזירת מתי מדבר כבר בתשעה באב, כמו כן בנוגע לביטול גזירת החורבן והגלות, שנתברר שירידת החורבן והגלות בתשעה באב היא לצורך עליית הגאולה.

ונמצא, שבחמישה-עשר באב מאיר מעין הגילוי דלעתיד (ביטול הירידה של תשעה באב, ויתירה מזה – שנהפך לששון ולשמחה וליום טוב¹⁸), ולכן נעשה יום טוב גדול יותר מכל שאר הימים טובים¹⁹.

(11) סוכה כט, א.

(12) להעיר גם שאחד הטעמים ליום-טוב דחמישה-עשר באב הוא "שפסקו מלכרות עצים למערכה . . . תשש כחה של חמה" (תענית בסופה), היינו, שעושין יום-טוב על שתשש כוחה של חמה ("דהגם שהוא מפני שאז גמר מצוה דכריתת עצים למערכה, מ"מ, הלשון . . . משמע דזהו עצמו טעם דהיו"ט") – "כי אוה"ע מונין לחמה . . . חמה בישא. . . ולכן, לפי שבט"ו באב שהוא שלימות מילוי הלבנה ע"כ ממילא תשש כוחה של חמה בישא" (אוה"ת שם עמ' ב'קצח. ד"ה נחמו הנ"ל).

(13) ראה סוכה שם. ב"ר פ"ו, ג. וראה אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

(14) נוסח ברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א. רמב"ם הל' ברכות פ"ו הט"ז).

(15) תענית ל, סע"ב.

(16) פרש"י תוס' שם – מאיכ"ר פתיחתא לג.

(17) שם כט, א.

(18) וי"ל רמז בדבר שהיו"ט דחמישה-עשר באב הובא בסוף תענית, ללמדנו, שהסוף (גמר ושלימות, סך-הכל) דכללות עניין התענית על החורבן והגלות הוא – יו"ט הכי גדול שלמעלה מכל הימים טובים. וע"ד סיום הלכות תעניות ברמב"ם – "כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה כו".

(19) להעיר מעניין ביטול המועדים לעתיד לבוא (מדרש משלי פי"ט, ב. ועוד) – שאין הכוונה שיבטלו לגמרי, כי אם, שהגילוי

לר' אלימלך (מקס) שרייבר, שתרם לבניית מאות מקוואות (מאוסף המזכיר ר"נ מינדל פורסם בתרגום חופשי מאנגלית ב'כפר חב"ד' גליון 1404 (ב' שבט תשע"א) עמ' 16):

ב"ה

ח' שבט, תשל"ד

ברוקלין, נ.י.

מר...

ניו יורק, נ.י.

שלום וברכה:

במשך זמן מה בעבר, רציתי לכתוב לך על הנושא דלהלן, אבל ציפיתי להזדמנות מיוחדת. עתה, כשאנו עומדים לציין את הירצוי של חמי, זכר צדיק לברכה, ביו"ד שבט, זוהי הזדמנות טובה לתת לך ביטוי, ברוח של יום סגולה זה.

רצוני לומר כי אף-על-פי שזכות לבחור מצוה גדולה בתור המטרה העיקרית שלך בחיים, והיא המצוה של בניית מקוואות, ובייחוד למען עם הקודש בארץ הקודש, דבר שאי אפשר להעריך בחשיבותו, למרות זאת אני מחשיב זאת לחובתי, ואולי גם לזכותי, להסב את תשומת לבך לצורך לקבוע עיתים לתורה בכל יום. בעצם, אני מקווה שתהיה עסוק בזה באותה התמסרות והקדשה שנתת לעניין המקוואות. כלומר: כשם שכל מקוה נוסף שאתה מסייע לבנות ממריץ את החשק שלך לבנות עוד אחד ועוד אחד, כך זה יהיה גם בנוגע לשיעורי לימוד תורה בקביעות בכל יום.

הסיבה לכך שאני מדגיש עניין זה בפניך היא שבגלל המעורבות שלך במקוואות בארץ ישראל, ייתכן שהיה חשש מוטעה שמא כל פעילות אחרת בענייני תורה ומצוות תגרע מתשומת לבך למה

שאתה מחשיב לשליחות העיקרית שלך בחיים. עם זאת, האמת של העניין היא שיש לנו את ההבטחה ש"מצוה אחת גוררת מצוה נוספת", ושום מצוה, ובמיוחד לא מצוה גדולה כמו לימוד התורה, אינה יכולה בשום אופן להיות מזיקה, רחמנא ליצלין; ההיפך הוא הנכון.

מכיוון שאתה איש עסקים מעשי ומצליח, ארשה לעצמי להציע את ההצעה שלי קצר ולעניין. אני מציע שמכאן ולהבא תארגן שיהיה לך שיעור קבוע של לימוד תורה בכל יום עם חברותא. אם כבר יש לך שיעור, לפחות תכפיל את הזמן לעת-עתה, ותגדיל אותו בעתיד.

דרך אגב, ואולי זה יותר לעניין, כדאי לציין שהרמב"ם, המורה הגדול של עמנו בכל הדורות, מסיים את הלכות מקוואות במשמעותה של הטבילה במקוה כסמל גם לטיהור של המוח. ובלשונו, "הביא נפשו במי הדעת טהור". כמוכן, המושג "מי הדעת טהור" מתייחס לתורה, וכפי שאתה יודע, אחת הדרישות הבסיסיות של הטבילה היא טבילה מלאה של כל הגוף במים, באופן שאפילו השיער של הראש יהיה מכוסה. כך צריך להיות גם לימוד התורה, שבו יהודי חייב לטבול את עצמו כך שיחדור בצורה מלאה בכל המציאות שלו, כולל המוח, הרגשות והמעשים שלו.

אשמח מאוד לשמוע שקיבלת את הצעתי באותה רוח שהיא הוצעה, וישמת אותה, ויהי רצון שבנוסף לכך היא תעמוד לך ולאשר לך באופן קבוע להצלחה נמשכת וגדלה בכל העניינים שלך, הן הפרטיים והן הכלליים.

בברכה,

[ח"ק]

ד. ויש להוסיף בביאור הקשר והשייכות שבין ההפטרה לפרשה:

הסדר ב"שבע דנחמתא" הוא באופן שהולך ומיתוסף בעניין הנחמה מצד בקשתם של ישראל שאינם מסתפקים בנחמה שלפני זה, כידוע מה שכתוב באבודרהם²⁸ שהפטרות ד"שבע דנחמתא" הם באופן של שקלא וטריא בין הקב"ה לכנסת ישראל, שלאחרי ההפטרה הראשונה "נחמו

אלא נותנים תיכף ומיד "נחמה בכפליים"³⁴.

ו. והנה, הקשר ושייכות חמישה-עשר באב לפרשת השבוע וההפטרה מתבטא (לא רק בעניין הגאולה, אלא) גם בעבודה המביאה את הגאולה – ההוספה ב"מעשינו ועבודתינו" לקרב ולזרז את הגאולה בפועל ממש. ובהקדמה:

כדי לפעול 'נחמה בכפליים' צריכה להיות העבודה מעין דוגמת זה – לא רק על דרך הרגיל, אלא באופן של הוספה על הרגיל, "כפליים לתושייה"

כיוון שגם לאחרי אמירת ההפטרה "נחמו נחמו עמי" בשבת זו עדיין לא היתה הנחמה בפועל, שהרי משיח צדקנו עדיין לא בא – על כרחך צריך לומר, שיש להוסיף עוד יותר ב"מעשינו ועבודתינו" לפעול את עניין ה"נחמה בכפליים" בפועל ממש. וכדי לפעול "נחמה בכפליים" צריך להיות העבודה מעין דוגמת זה – לא רק על דרך הרגיל, אלא באופן של הוספה על הרגיל, "כפליים לתושייה"³⁵.

ולמעיר גם משייכות "כפל" לגאולה³⁶, כמאמר רז"ל³⁷ "חמש אותיות נכפלו וכולן לשון גאולה" – שיש לומר, שעלידי העבודה באופן של "כפליים לתושייה" זוכים לגאולה³⁸ באופן של "נחמה

נחמו עמי", ש"הקב"ה אומר לנביאים נחמו נחמו עמי, משיבה כנסת ישראל "ותאמר ציון עזבני ה'"²⁹, "כלומר, איני מתפייסת מנחמת הנביאים", ו"הנביאים חוזרין ואומרים לפני הקב"ה הנה כנסת ישראל לא נתפייסה בתנחומין שלנו", "עניה סוערה לא נוחמה"³⁰, ו"על זה חוזר הקב"ה ואומר אנוכי אנוכי³¹ הוא מנחמכם וכו'".

ועל פי זה, היה צריך לכאורה להתחיל בנחמה פעם אחת, ולאחרי שכנסת ישראל תשיב שאינה מסתפקת בנחמה אחת³², ישיב הקב"ה "נחמו נחמו", "נחמה בכפליים"?

ויש לומר ההסברה בזה – על-פי המבואר בפירוש רש"י (פשוטו של מקרא³³) בהתחלת הפרשה, "ואתחנן, אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חיים":

כאשר ההנהגה היא בסדר והדרגה, צריך להיות תחילה בקשה ותפילה, ואז ממלא הקב"ה את הבקשה והתפילה; אבל כאשר ההנהגה היא באופן של "מתנת חיים" – לא ממתניים לבקשה ותפילה,

(28) בסדר הפרשיות וההפטרות – בשם המדרש.

(29) ישע' מט, יד.

(30) שם נד, יא.

(31) שם נא, יב.

(32) ובפרט לאחרי ש"לקו בכפלים" (איכ"ר שם).

(33) פרש"י בראשית ג, ח, שם, כד, ועוד.

(34) ולא כדי שלא יהיה באופן ד"נהמא דכיסופא" (ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד). מתחילים בנחמה שע"י הנביאים, וע"י בקשתם ותפילתם של ישראל באים לשלימות הנחמה, "אנכי אנכי הוא מנחמכם" – שהרי לקו ובכפליים ועשו תשובה וכו' וכו'.

(35) ל' הכתוב – איוב יא, ו.

(36) כולל גם הכפל דשבת – "כל עיסקא דשבתא כפול" (מדרש תהלים צב, א, וראה לקו"ת בשלח בתחילתו), ולהעיר אשר שבת הו"ע של גאולה, מעין ודוגמת "יום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים" (תמיד בסופה).

(37) יל"ש ר"פ לך לך (רמז סד). וראה ד"ה ויאמר גו' לך לך תר"ז. תר"ל – הובא בסד"ה נחמו עת"ר.

(38) להעיר מפס"ד הרמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ה) "הבטיחה

בכפליים".

וזהו גם תוכן "ואתחנן", "מתנת חנינם" (בעבודת האדם) - עבודה באופן של הוספה על המוכרח והמחויב על-פי דין, לפני משורת הדין³⁹, ועד לאופן של "מתנת חנינם".

ועניין זה מודגש גם באופן עבודת חמישה-עשר באב - כדאיתא בגמרא⁴⁰ "מכאן (מחמישה-עשר באב) ואילך דמוסיף יוסיף", אשר הוספה אמיתית היא (לא רק ביחס למעמדו ומצבו הקודם, שייכתן שלא היה בשלימות הראויה, אלא גם) ביחס לעבודה בשלימות הראויה, היינו, שגם כאשר עבודתו היא בשלימות הראויה הרי הוא מוסיף עוד יותר, לפני משורת הדין⁴¹, "כפליים לתושייה", באופן של מתנת חנינם.

]. ובפרטיות יותר - הוספה בלימוד התורה:

בפירוש דברי הגמרא "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", מפרש רש"י⁴²: "מחמישה-עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חייו", וכן כתב הרשב"ם במסכת בבא בתרא⁴³: "מט"ו באב ואילך דמוסיף מן הלילה על היום לשנות, יוסיף ימים, כדכתיב⁴⁴ כי הוא חיין, וכתב⁴⁵ כי אורך ימים ושנות חיים [ושלום] יוסיפו לך, שמתוך שהלילות מאריכין והימים מתקצרין צריך לעסוק בלימודו גם בלילה".

והובא גם להלכה - פסקי דין הרמ"א⁴⁶ "ויש

תורה שסוף ישראל לעשות תשובה" - דעניין התשובה הוא "כפלים לתושייה" - "ומיד הן נגאלין".

(39) וכמ"ש בהמשך הפרשה (ו, יח) "ועשית הישר והטוב", "וזו פרשה לפני משורת הדין" (פרש"י עה"פ).

(40) תענית בסופה.

(41) ולאחרי שהעניינים דלפנים משורת הדין נעשו דין בתורה - צ"ל הוספה יתירה על לפני משורת הדין שהיה לפני זה.

(42) ראה מהר"ץ חיות סוף מסכת תענית, ובשם הגדולים להחיד"א מערכת גדולים ערך רש"י קרוב לסופו, שד"ח ח"ט עמ' א'תתי - אם הפירוש לתענית הוא של רש"י, ובכל אופן - ה"ז פירוש של גדול בישראל שנתקבל ונתפשט בכל תפוצות ישראל, פירוש שנאמר ברוח הקודש כו' (ראה המשך תעריב ח"ג ס"ע א'שפה).

(43) קכ"א.

(44) ס"פ נצבים.

(45) משלי ג, ב.

(46) י"ד סרמ"ו סכ"ג. וראה גם מג"א (או"ח סרל"ח) שהביא דברי הב"ח "האחרונים קבלו לומר משכבי עד קומי שכבי

לאדם להתחיל ללמוד בלילה מט"ו באב ואילך", וכן כתב רבינו הזקן בהלכות תלמוד-תורה⁴⁷: "מט"ו באב ואילך יוסיף מעט מעט".

ועניין זה (ההוספה בלימוד התורה) שייך גם לשבת הסמוכה לחמישה-עשר באב:

שבת נחמו, "נחמה בכפליים" על-ידי העבודה באופן של "כפליים לתושייה" - שהרי עניין "כפליים לתושייה" הובא במדרשי רז"ל⁴⁸ בקשר למעלות לוחות שניות⁴⁹, "אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד, ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות, מדרש ואגדות", היינו, הוספה בעניין התורה.

ועל דרך זה בנוגע לפרשת ואתחנן⁵⁰ - כמבואר בליקוטי-תורה פרשתנו⁵¹ (הפרשה החסידית) שמושה רבינו רצה שתהיה המשכת אתערותא דלעילא שלא על-ידי אתערותא דלתתא, שזה עניין "ואתחנן", "מתנת חנינם"⁵², שעניין זה נעשה על-ידי לימוד התורה, שהוא עניין ההמשכה מלמעלה

ומקומי עד שכבי קומי, דמחג שבועות שאומרים מגילת רות שכתוב בה (ג, יג) שכבי עד הבקר, עד ט' באב שאומרים מגילת איכה שכתבו בה (ב, יט) קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שכבי, ד"צ לקום קודם אור הבוקר כדי ללמוד תורה, כיוון דהלילות קצרים, אבל מט' באב [* כ"ה ט') באב] בכ"ח. ומוסיף המג"א: "ובע"ש כתב מט"ו באב כו". ולהעיר, שבזה מרומז גם הקשר דתשעה באב וחמישה-עשר באב - ע"ד האמור לעיל (ס"ב) שבט"ו באב נתברר שבטלה הגזירה דט' באב (וראה לקו"ש ח"ט עמ' 447 בערה, חכ"ד עמ' 273 הערה 25. ועוד) - שאומרים קומי, עד חג השבועות שאומרים שכבי, חייב לקום קודם אור הבוקר בראש אשמורות ללמוד, כיוון דהלילות ארוכים".

(47) פ"ד ה"ח.

(48) שמו"ר רפמ"ו.

(49) שניתנו ביהכ"פ, השייך לחמישה-עשר באב - "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה-עשר באב וכיום הכיפורים".

(50) נוסף לכך שבפרשה זו נאמרו עשרת הדברות - כללות התורה, ולהעיר, שבשבת זו לומדים פרק שלישי דמסכת אבות [* שהתחלתה - "משה קבל תורה מסיני"] - הקשור עם כללות עניין התורה - "אוריאן תליתאי" (שבת פח, א).

(51) ב, ג, ו' ואלך. וראה בארוכה אוה"ת פרשתנו עמ' נא ואלך. עמ' ב'רט ואלך.

(52) ולהעיר ממארו"ל (ספרי ופרש"י בעלותך יא, ה) "חנם מן המצוות", היינו, "שנמשך השפע ממקום גבוה שלמעלה מאתעדלת" אשר אין מגיע שם העלאת מ"ן ממעשר המצוות" (לקו"ת ש, ג, ד. אוה"ת שם עמ' נג. ומבאר שם החילוק שבין מצוות לתורה, עיי"ש).

ובריבוי יותר, ויוכל גם להשתתף בהישיבה גם בממונו (בהסכם זוגות תחי')

תשרי תשכ"ז - בסימן הזדהות עם יהודי רוסיה

חודש תשרי תשכ"ז עמד בסימן הזדהות עם יהודי רוסיה; כבר בערב ראש השנה, כשהרבי בירך את הקהל - אחרי שמסרו לו את פדיון-הנפש הכללי ('תורת מנחם' כרך מז עמ' 350) מאחל הרבי "שהשם-יתברך יקהיל את אלו שנמצאים במיצר ובשביה, ויוציא אותם מהגלות ויוליכם לארצנו הקדושה"...

"בראשי פרקים מהנעשה כאן בבית חיינו" שנכתב בין כסה לעשור באותה שנה ע"י הרה"ג הרה"ח ר' אברהם ברוך שי' גערליצקי (אז מתלמידי התמימים ב'770) מסופר בין השאר: "א) בעת התקיעות היה רצון קדשו שכל אותם שיצאו מרוסיה יעמדו על הבימה.

"בתחילה ערכו 'גורל' מי יעמוד שם אך כאשר הרבי גילה דעתו הק' שכולם דווקא יעמדו שם, הנה מכיון שמבחינה גשמית לא התאפשר דבר, צוה כ"ק שלפני הבימה יוסיפו שולחן והם יעמדו שם.

"ב) ביום שני של ראש-השנה היו הרבה בכיות בעת אמירת המפטיח, כשסיים הרבי הביט אם כל היוצאים מרוסיה נוכחים על הבימה (שאל אודות כמה).

"וכשהרבי העביר טליתו הק' על חבילות הפנים (פדיונות-נפש) זמן מה (ארוך קצת מהרגיל), הגביה את עצמו מעט, ושוב הוריד את פניו הק' (כנראה שעשה כן ב' פעמים). את הפסוקים של "מן המיצר קראתי כו" אמר הרבי בקול בוכים קצת, ושוב העביר הטלית על הפנים ושהה זמן ארוך - יותר מקודם - ומשסיים הביט עוד הפעם על היוצאים מרוסיה ואחר-כך שאל על

הרה"ח ר' מרדכי שי' חן (בנו של רק בערקה (חיים דובער) חן) ואחר-כך על בנו של הרה"ח ר' אשר שי' ששונקין - שהוא בן ח' (או ט') שנים - ואחר-כך על ר' בערל שי' פוטערפאס. עברו כמה רגעים כו' ועדיין לא הגיעו כל אלו שהיו צריכים לעלות - התבטא הרבי ואמר: אם הם לא יבואו לכאן - יכול

אני ללכת אליהם!...

"ג) בתחילת ההתוועדות של יום ב' דראש-השנה חילק הרבי משקה לאותם שיצאו לאחרונה מרוסיה כמו גם לבניהם. בין השאר קרא לבנו של ר' אשר ששונקין נתן לו משקה ורצה ליתן לו חתיכת חלה, אך הלה לא נטל ידיו והוא נתבקש על ידי הרבי ללכת ליטול ידים. אז נתן לו חלה והרבי הראה לו קירובים (כך למשל הוא עמד ליד הרב חדקוב בעת ההתוועדות).

"ד) במאמר שאמר הרבי בהתוועדות הנ"ל - ד"ה תקעו בחודש שופר - דובר אודות צעקת הלב שאינה נשמעת אפילו בקול פשוט, והרבי ציין "שצעקת הלב הנ"ל הוא ביותר אצל אחינו בני ישראל הנתונים בצרה ובשביה"..." והאריך בזה (ראה 'תורת מנחם' כרך מח עמ' 14) כ"ק בכה מאד באמירת דיבורים אלו (שבהתייחסו ליהודים הנמצאים ברוסיה)".

עוד בנושא עידוד לבניית מקוואות

לאחרונה עסקנו ביחסו של הרבי להקמת מקוואות טהרה ברחבי העולם ובארצנו-הקדושה ואת עזרתו של היהודי המפורסם "מקס שרייבר" לנושא.

בחודש אדר-ראשון תשל"ו פנה לרבי הרב אריה לינקר משטוקהולם שבדיה וביקש את עזרת הרבי לבניית מקוה טהרה נוספת עבור שארית הפליטה שם

וכך השיב לו הרבי ('אגרות-קודש' כרך לא עמ' קלא):

"וחשובה בהרבה יותר מאשר כותב לבקשתו - דא עקא שאין תח"י [תחת-ידי] קרנות לכיו"ב [לכיוצא-בוה].

ומצו"ב [ומצורפת בוה] השתתפותי פרטית (סמלית)".

וכאן מוסיף הרבי:

"כן כדאי שיתקשר עד"ז [על דבר זה] עם מר שרייבר שי' ... שבניו יארק - המסנ"פ [המוסר נפשו] על ענין מקוואות, אולי יוכל לעשות מה בזה".

והנה מכתב מיוחד שכתב הרבי בחורף תשל"ד

ונהנין ממנו עצה ותושיה

מענה הרבי לאישה ששאלה אם יש מושג של קללה ביהדות • כשהרבי כיוון לעיסוק בתחום המחשבים, והעדפתו על פני ניהול שיבה, למרות פיטורין • מאורעות חודש תשרי תשכ"ז • ועוד בעניין עידוד הרבי לבניית מקוואות • אוסף סיפורים והוראות

שאישר ובחר במסגרת זו, אך ביחס למגורים במונטריאול סייג זאת וכתב: "ורק בשביל הקורס ולאחרי זה לחזור מיד לטורונטו..." עם הקמת מתיבתא ליובאוויטש בטורונטו ("על טהרת הקודש), אחרי שהרבי כתב לאחד היוזמים, "בוודאי כל הנ"ל בדרכי נועם ובדרכי שלום וה' יצליחם ולמעלה מהמשוער", ביקשו כמה מאנ"ש ששם המוסד יהיה "ישיבת ליובאוויטש - בית יוסף", בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א. השיב הרבי בו ביום: תלוי באנ"ש שיחיו שעל אתר, רובם ככולם, וזכות הרבים מסייעתם. רובם ככולם של אנ"ש תמכו ברעיון, חתמו על מכתב לרבי, ומתוכם נבחרו "ועד חינוך" ו"ועד פועל".

ר' יהושע זעליג נרתם להחזקת הישיבה בשעותיו הפנויות מעבודתו. ואז הגיעו פיטוריו ממקום העבודה. כשחשב להתמסר לישיבה הופתע לקבל את תשובת הרבי (עפ"י רשימת הרב א.ד. הלפרין 'כפר חב"ד' גליון 237 (כ"ח סיון תשמ"ו) עמודים 24-25):

כיוון שהשקיע כמה זמן בלימוד מחשבים ואח"כ גם עבד בזה, כדאי שישתדל במרץ וימצא עבודה במקצוע זה וינצל כשרונותיו בזה, ובזמנו הפנוי מהנ"ל יתעסק בהישיבה וכו'. כשתהיה פרנסתו לא מהישיבה יקל עליו לגייס כסף להישיבה כמובן

טרם חתונתו נכנס התמים נחמן סודאק (ז"ל, השליח הראשי לאנגליה) ל'יחידות', ושאל את הרבי מה ללמוד כהכנה לנישואין והרבי השיבו כך: "ראשית חכמה" פרקים ט"ו ט"ז י"ז [וחזר ואמר] כמדומני ט"ז י"ז וכן ללמוד בספר של"ה בענינים אלו". ור"נ סודאק פירש את כוונת הרבי, במה שתחילה הקדים "ט"ו ט"ז י"ז", ואח"כ "ט"ז י"ז", דשני האחרונים קשורים בנישואין, ואילו פרק ט"ו עוסק בקדושת האכילה אותו למד קודם לכן. לגבי ספר של"ה לא נקב הרבי במקום מסוים, ורנ"ס למד בכמה מקומות, בעיקר בשער האותיות, ערך אות ק, קדושה.

אין קללה ביהדות!...

בשנת תשמ"ו פנתה אישה לרבי בשאלה אם יש מושג של קללה ביהדות, וכך השיבה הרבי: כפשוט שאין קללה ח"ו כלל וכלל אדרבא הדרך לקבל הברכות היא הנהגה יומית ע"פ שו"ע ולבדוק המזוזות.

טורונטו על המפה

האברך החסידי ר' יהושע זעליג אהרונוב התגורר בטורונטו ועבד לפרנסתו בחברת מחשבים מסוימת. בשלב מסוים נתבקש לעבור קורס למחשבים במונטריאול. היה זה הרבי

למטה, ועל זה אמר "אתה החילות להראות את עבדך", "כי משה קיבל תורה מסיני ושם הוא אתה החילות, אתערותא דלעילא לבד", ומדרגה זו רצה להמשיך בכל ישראל, שעל זה אמר "אעברה נא ואראה את הארץ גו", "ארץ העליונה הוא כנסת ישראל שנקראת ארץ חפץ⁵³, ורצה משה להמשיך

(שהכניס את ישראל לארץ) כפני לבנה", שיש בה שינויים כו'⁵⁷. ומזה מובן שהעבודה הפועלת את הגאולה האמיתית והשלימה, גאולה נצחית שאין אחריה גלות, היא - בעיקר לימוד התורה⁵⁸ (ובמיוחד - פנימיות התורה⁵⁹), שזוהי ההכנה לקיום בקשת

בעמדנו ב[...זמן המוכשר ומסוגל ביותר לתיקון כללות עניין החורבן והגלות יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב"מעשינו ועבודתינו" המזרחים ומזרזים את הגאולה

משה רבינו לעתיד לבוא, כמבואר בליקוטי תורה⁶⁰ ש"אז לא נתקיימה בקשה זו⁶¹ שיהיה אתערותא⁵⁷ וראה אוה"ת שם (עמ' פז. קט. קיב. ב'רכה) ש"מה שלא פעל משה מבוקשו אף שזה לכאורה מניעת טובה גדולה, עכ"ז י"ל שמהירידות שנמשכו בגלות הארץ יהיה עליה גדולה ביותר", "מזה יומשך שלע"ל יהיה גילוי גדול יותר מבחי' שמש, ועז"נ (ישעי' ל, כו) והיה אור הלבנה כאור החמה גו", "שגם ההמשכה מלמעלה למטה ישבו כמו בחינת מלמטה למעלה ממש". וזהו גם תוכן היר"ט דחמישה עשר באב - שע"י הירידה דת"ב נעשית עליה גדולה ביותר, שזהו"ע שלימות הלבנה, "והיה אור הלבנה כאור החמה" (ראה אוה"ת שם עמ' ב'קצח ואילך).

ראה אוה"ת שבהערה 19, שהעילוי דתורה (המשכה מלמעלה למטה) לגבי תפילה (העלאה מלמטה למעלה) הוא ע"ד מעלת הגילויים דלעתיד לבוא לגבי המועדים שיהיו בטלים כשרגא בטיהרא. ודוגמתו - העילוי דט"ו באב לגבי שאר המועדים, כנ"ל.

ראה לקו"ת שם ד, א, ש"עיקר בקשת משה היה להמשיך בחי' רא"י בעסק התורה ע"ד מ"ש דהע"ה (תהלים קיט, יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". וראה בארוכה אוה"ת שם עמ' קז, שזהו"ע גילוי פנימיות התורה שיתגלה ע"י משיח, כמ"ש בזהר ריש פרשתנו (רס, ב - הובא גם בלקו"ת שם ג, ג) "משה שירתא הוא בעלמא... סימא מלאכ משיחא הוא". ולהעיר גם מהשייכות לחמישה עשר באב, שהו"ע השידוכין והנישואין (בנות ישראל כו' חולות בכרמים כו' בחורשא נא עיניך כו') דהקב"ה וכנס"י - כי, "הנישואין זהו גילוי פנימיות התורה שיהיה לע"ל... וזה יהיה ע"י האתעדל"ת עכשיו... ומשה רצה להמשיך בחי' זו בכנס"י ע"י שיכניסם הוא לארץ" (אוה"ת שם עמ' ב'ריט).

שם ג, א.ג. אוה"ת שם עמ' נד. סד. ועוד. (60) ראה אוה"ת שם עמ' עח, שממארו"ל (ברכות לב, ריש ע"ב) (61)

בה בחינת אתה החילות, שהוא בחינת אתערותא דלעילא הנעשית שלא על-ידי אתערותא דלתתא⁵⁴. . . (ש)אינו נתפס כי אם בבחינת ראייה והסתכלות . . . ועל כן אעברה נא ואראה את הארץ, להמשיך בה גם כן בחינת ראייה זו כו". ועניין זה קשור גם עם המבואר לעיל (סעיף ג') בטעם בקשת משה להיכנס לארץ, שאילו היה משה רבנו מכניס את בני ישראל לארץ היתה זו גאולה נצחית שאין אחריה גלות⁵⁵ - כי, ההמשכה מלמעלה למטה (אתערותא דלעילא) שאינה תלויה בעבודת האדם היא למעלה משינויים (בדוגמת אור השמש, "פני משה כפני חמה"⁵⁶, שמאיר בכל התוקף ללא שינויים), מה-שאיין-כן ההעלאה מלמטה למעלה (אתערותא דלתתא) יש בה שינויים (בדוגמת אור הלבנה, "פני יהושע

(53) מלאכי ג, יב. וראה "היום יום" י"ז אייר. כש"ט הוספות סמ"ד. וש"נ.

(54) ולהעיר, שגם אם היתה מתקיימת בקשת משה רבינו לא היה זה באופן של נהמא דכיסופא (לגמרי) - מכיוון שנעשה ע"י בקשת משה היינו, שגם "מתנת חנם" באה ע"י תפילה (וי"ל ע"ד מארו"ל (ראה גיטין נ, ב. ב"מ טז.א. ועוד) "אי לאו דעביד ליה נייחא לנפשיה לא הוה יהיב ליה מתנתא"). ועפ"ז יומתק התייווך (בפנימיות העניינים) בין ב' הפירושים ברש"י, "אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם כו", "ד"א זה אחד מעשרה לשונות של תפילה" - החיבור ד"מתנת חנם" (אתעדל"ע, תורה) עם "תפילה" (אתעדל"ת).

(55) ראה אוה"ת שבהערה 26. (56) ב"ב ע, ע. סע"א. ספרי ופרש"י פינחס כו, כ.

משיח צדקנו רוצה לבוא ולגאול מיד

"לישועתך קיווינו כל היום", ביום זה ממש!

כאשר מדברים אודות בקשת ודרישת בני ישראל על הגאולה, ובלשון הידוע: "עד מתי" – ישנם כאלו שטוענים שלא זו הדרך לבקש ולדרוש אודות הגאולה, אלא יש לסמוך על הקב"ה... שבוודאי יודע מתי להביא את הגאולה!... ועד כדי כך, שישנו יהודי שמתבטא שכשם שבני ישראל כבר היו בגלות במשך 1900 שנה, קיימת אפשרות שיהיו בגלות עוד 1900 שנה, רחמנא ליצלן!...

לא היה לעולמים שיהודי יתבטא שיכולים להישאר בגלות עוד משך זמן רב, ועל אחת כמה וכמה משך זמן ארוך כזה (1900 שנה). ולאחרי כל זה – אין פוצה פה ומצפצף!!

איתא בגמרא שכבר "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", ומכיוון שכן, מי מעכב בעדו – שיעשה תשובה ואז תבוא הגאולה באופן ד"אחישנה"! אלא מאי – הוא "מתעצל" לעשות תשובה, ולכן טוען שיכולים להישאר בגלות עוד ריבוי שנים, רחמנא ליצלן, ומנסה להלביש את דבריו באיציטלא של יראת שמים, שאין להתערב כביכול, בהחלטתו של הקב"ה! – במקום לחפש "תירוצים", מוטב שיתייגע – "יגעת ומצאת" – ויעשה תשובה, ואז – "מיד הן נגאלין!"

אמנם, יש להאמין בביאת המשיח, אבל מהו הצורך – טוען הוא – לבקש ולדרוש שיבוא תיכף ומיד?! ומה שכתוב "אחכה לו בכל יום שיבוא" – הרי הפירוש בזה, טוען הוא, שיש לחכות בכל יום, אבל מתי תהיה ביאת המשיח, "שיבוא" – מתי שמשיח ירצה... אולי בעוד 1900 שנה...

מה פירוש "מתי שמשיח ירצה"? – משיח צדקנו רוצה לבוא ולגאול את בני ישראל תיכף ומיד, וכאשר מעכבים אותו מלבוא ולגאול את בני ישראל – מצטער על כך ביותר וסובל יסורים נוראים... בלשון הכתוב: "חליינו הוא נשא ומכאובינו סבלם... והוא מחולל מפשעינו גו", וכדאיתא בגמרא: "מאי סימניה, יתיב ביני עניי סובלי חלאים", וממתין שיוכל "לצאת ולגאול את ישראל!..."

ולפלא, שכאשר חב"ד'ניק שומע טענה הנ"ל – שאפשר לומר ש"אחכה לו בכל יום שיבוא" פירושו שיבוא מתי שירצה – מתבלבל לגמרי ואינו יודע מה להשיב! וזאת – לאחרי שכבר דובר בעניין זה פעמים רבות, יותר מאשר מאה פעמים ואחד! ולגופו של עניין:

הראיה ממה שכתוב "אחכה לו בכל יום שיבוא" אינה הראיה העיקרית, כי אם בתור סניף וראיה נוספת, על דרך "ועוד יש לומר"... ובענייננו – עיקר הראיה היא מנוסח התפילה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קיווינו כל היום", "ותחזינה עינינו", שהכוונה בתפילה זו אינה לישועה שתבוא בעוד כמה וכמה שנים, 1900 שנה... כי אם באופן ד"ותחזינה עינינו", ובזה גופא – "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", והרי "מהרה" פירושו – באופן של מהירות, ובוודאי לא מדובר אודות כמה שנים, כמה חודשים, כמה שבועות, כי אם "מהרה" כפשוטו, וכפי שממשיכים בתפילה: "כי לישועתך קיווינו כל היום", ביום זה ממש! וביום זה גופא – תיכף ומיד, ולכל היותר – שיעור הילוך מיל ("ח או כ"ד רגעים), שלכן, אפילו לאחרי אמירת תפילה זו בשחרית ובמנחה – חוזרים ואומרים תפילה זו גם בתפילת ערבית, תפילת רשות, שמזה מובן עד כמה נוגע למהר זאת ככל האפשרי, עד שאין יכולים להמתין עד לתפילה הבאה!...

(משיחת שבת פרשת עקב, כ"ף מנחם אב ה'תשד"מ; התוועדות תשד"מ, כ"ך ד, עמ' 2397 – בלתי מוגה)

ז. ההוראה מכל האמור לעיל בנוגע לעבודה בפועל – "והחי יתן אל לבו"⁶⁴:

בעמדנו בשבת נחמו, בסמיכות ממש ליום טוב חמישה עשר באב, זמן המוכשר ומסוגל ביותר לתיקון כללות עניין החורבן והגלות יש להוסיף (ד"מוסיף יוסיף"⁶⁵) ביתר שאת וביתר עוז ב"מעשינו ועבודתינו" הממהרים ומזרזים את הגאולה, להוסיף עוד פעולה ועוד פעולה כדי להחיש ביאת משיח צדקנו בפועל ממש.

(קטעים משיחת שבת פרשת ואתחנן, שבת נחמו, ט"ז מנחם אב ה'תשמ"ח. התוועדות תשמ"ח כ"ך ד, עמ' 152-146)

כבוד ה' וראו כל בשר גו"⁶⁶ (שם מ, ה).

64 קהלת ז, ב.

65 "יוסיף חיים על חייו" – ו"ל שזהו"ע ד"והחי יתן אל לבו", שאף שגם לפני"ז הוא במעמד ומצב ד"והחי", מ"מ, "יתן אל לבו" להוסיף חיים (גשמיים ורוחניים) על חייו, עד לתוספת חיות דבחינת "מחיה חיים"(יומא עא, א. וראה סה"מ תש"ע 44).

דלעילא לבדה", בבחינת ראייה, "אכן לעתיד לבוא יתגלה בחינה זו", "לעתיד לבוא"⁶² כתיב כי עין בעין יראו וגו"⁶³.

"גדולה תפילה יותר ממע"ט, שאין לך גדול במע"ט יותר ממרע"ה אעפ"כ לא נענה אלא בתפילה, שנאמר (פרשתנו ג, כ"ז) אל תוסף דבר אלי, וסמך ליה עלה ראש הפסגה", ומפרש רש"י "בדבר תפילה זו נתרציתי לך להראותך אותה", מוכח, ש"מה שראה אותה מראש הפסגה חשוב נענה, מפני שגם ע"ז פעל ההמשכה למי שתורתו אומנותו", "יחידי סגולה שבכל דור (עיני העדה – ראה לקו"ת שם ב, ד) שיאיר בהם בחי' משה שיוכלו להמשיך מלמעלה למטה גילוי אלקות ע"י תורתם גם בלתי העלאת מ"ן כלל", "וכן להיות אתעדל"ע מעצמו לעורר אתעדל"ת".

ו"ל, שכן הוא גם בנוגע לביטול ושלילת עניין החורבן והגלות שע"י משה – כידוע "שלפני נשמות הגבוהות כמו רשב"י (שגילה פנימיות התורה) לא נחרב הבית כלל" (פלא הרמון שמות ע' ז). – ולהעיר מהשיכות דרשב"י ומשה (ראה עמה"מ סב, ד. סידור (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר (דש, ב, שז, ב). (עוד).

62 ישע"י נב, ח.

63 ולהעיר גם ממ"ש בהפטרה דפ' ואתחנן (נחמו) – ונגלה

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת – לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים